

CAMEL DERECELENDİRME MODELİ YARDIMI İLE TÜRKİYE’DE FAALİYET GÖSTEREN GELENEKSEL BANKALAR VE KATILIM BANKALARININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ¹

Utku ŞENDURUR ², Fatma TEMELLİ³

ÖZ

Bu çalışmada, CAMEL derecelendirme modeli yardımı ile Türkiye’de faaliyet gösteren geleneksel ve katılım bankalarının karşılaştırmalı bir analizi yapılmış ve elde edilen verilere t-testi uygulanarak geleneksel ve katılım bankalarının birbirinden ayırt edilemediği araştırılmıştır. Çalışmada yapılan analizler sonucunda geleneksel bankaların karlılık, likidite, sermaye yeterliliği ve yönetimin etkinliği bakımından, katılım bankalarına göre daha iyi bir durumda olduğu görülürken; varlık kalitesi bakımından katılım bankaları daha iyi durumdadır. T-testi sonuçlarına göre ise, yönetimin etkinliği ve karlılık açısından katılım bankaları ve geleneksel bankalar bir birinden ayırt edilebilirken, sermaye yeterliliği bakımından istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel bankalar, Katılım bankaları, CAMEL derecelendirme modeli, T-testi

¹ Bu çalışma Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Kongresi’nde bildiri olarak sunulmuştur.

²Dr. Öğrt. Üyesi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, Muhasebe-Finansman Anabilim Dalı, usendurur(at)agri.edu.tr

³ Dr. Öğrt. Üyesi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, Muhasebe-Finansman Anabilim Dalı, ftemelli(at)agri.edu.tr

A COMPARATIVE ANALYSIS OF CONVENTIONAL AND PARTICIPATION BANKS WHICH ARE OPERATING IN TURKEY WITH THE HELP OF CAMEL RATING MODEL

ABSTRACT

In this study, a comparative analysis of conventional and participation banks which are operating in Turkey have done with the help of CAMEL rating model and t-test has applied to the gathered datas to show if there is a difference between conventional and participation banks. Analysis results show that, conventional banks are better at profitability, liquidity, capital adequacy and management efficiency than participation banks, on the other hand, participation banks are much better at quality of assets. According to the t-test results; conventional banks and participation banks can be separated from each other with regards to profitability and management efficiency, whereas it has not found a statistically significant difference between conventional banks and participation banks according to capital adequacy.

Keywords: Conventional banks, Participation banks, CAMEL rating model, T-test

Şendurur, Utku ve Temelli, Fatma “Camel Derecelendirme Modeli Yardımı İle Türkiye’de Faaliyet Gösteren Geleneksel Bankalar Ve Katılım Bankalarının Karşılaştırmalı Analizi”. *ulakbilge* 6. 23 (2018): 525-543

Şendurur, U ve Temelli, F. (2018). Camel Derecelendirme Modeli Yardımı İle Türkiye’de Faaliyet Gösteren Geleneksel Bankalar Ve Katılım Bankalarının Karşılaştırmalı Analizi. *ulakbilge*, 6(23), s.525-543.

Giriş

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de bankalar en önemli finans kurumlarının başında yer almaktadır. Finansal sistem içinde büyük bir paya sahip olan bankalar, fon fazlası olan tasarruf sahiplerinden bu fonları alıp, fon ihtiyacı olan kişi ve kurumlara ileterek ekonomiye katkıda bulunmaktadır. Özellikle 1980’li yıllardan sonra ülkemizde bankacılık sektöründe yaşanan rekabetin iyice artmaya başlamasıyla beraber, ülkemizde, faiz temelli çalışan geleneksel bankalara ek olarak kar ve zarara katılımı esas olan faizsiz bankacılığı benimseyen bankalar da faaliyetlerine başlamıştır. Faaliyetlerini bu şekilde yürüten bankalara dünyada İslami bankalar denirken, ülkemizde ise katılım bankaları adı verilmiştir. Ülkemizde katılım bankacılığının başlaması 16.12.1983 tarih ve 83/7506 sayılı kararname ile “Özel Finans Kurumları” adıyla olmuştur. Faize karşı duyarlılığı olan, tasarruf sahiplerinin yastık altı diye tabir edilen fonlarını finans sistemine kazandırması, geleneksel bankaların alternatifi ve tamamlayıcısı olması yönünden, katılım bankaları, ekonomiye önemli oranda katkı sağlamaya başlamış ve bankacılık sektörü içindeki payı gün geçtikçe artmıştır ve artmaya da devam etmektedir (Er & Uysal, 2012).

Geleneksel bankalar ve katılım bankaları, faaliyetleri ve işleyişleri bakımından farklılık göstermektedirler. Dolayısıyla düzenledikleri finansal durum tablosu ve gelir gider tablosundan elde edilebilecek bir takım finansal veriler yardımıyla da birbirinden ayırt edilebilmelidirler. Fakat tüm bu bankalar aynı rekabet çevresinde faaliyette buldukları ve benzer biçimde düzenledikleri için benzer finansal özellik göstermeleri de olasıdır (Parlakkaya & Çürük, 2011). Bu çalışmada, literatürde önemli bir derecelendirme modeli olarak kabul edilen ve rasyolar yardımı ile bankaları derecelendiren CAMEL derecelendirme modeli yardımı ile Türkiye’de faaliyet gösteren geleneksel ve katılım bankalarının karşılaştırmalı bir analizi yapılmış, elde edilen verilere t-testi uygulanarak geleneksel ve katılım bankalarının birbirinden ayırt edilip, edilemediği araştırılmıştır.

Literatür Taraması

Çalışma konusuna ilişkin literatüre bakıldığında, katılım bankaları ve geleneksel bankaları CAMEL analizinde kullanılan rasyolar ve diğer çeşitli rasyolar yoluyla karşılaştıran araştırmaların tatmin edici bir sayıda olduğu görülürken, bu konuyla ilgili Türkiye’de yapılan araştırmaların azlığı da dikkat çekici bir unsur olmuştur. Çalışmaların büyük bir bölümü ise yakın tarihli araştırmalardır.

2001 yılında yapılan, İslam ülkelerinde faaliyette bulunan 12 geleneksel ve katılım bankasının karşılaştırıldığı araştırmada, katılım bankalarının karlılık ve

likidite bakımından geleneksel bankalardan daha iyi bir düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Iqbal, 2001).

2004 yılında yapılan bir çalışmada ise, Bahreyn’de faaliyette bulunan geleneksel ve katılım bankaları karşılaştırılmış, karlılık ve likidite açısından bu iki banka türü arasında önemli bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir (Samad, 2004).

2007 yılında Birleşik Arap Emirlikleri’nde yapılan bir çalışmanın sonuçlarına göre, katılım bankalarının likiditesinin ve karlılığının geleneksel bankalara göre daha yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Kader & Anju, 2007).

2008 yılında, Pakistan’da yapılan araştırmanın sonuçlarına göre, katılım bankalarının daha az karlılığa sahip olduğu, likidite açısından ise, her iki banka türü arasında istatistiki olarak anlamlı bir fark bulunamadığı görülmüştür (Moin, 2008).

2009 yılında Körfez Arap Ülkelerini kapsayan çalışmada, katılım bankalarının, geleneksel bankalara göre daha fazla kazanç ve kar elde ettiği saptanmıştır (Johnes, Izzeldin, & Pappas, 2009).

2010 yılında Bangladeş’te yapılan çalışmanın sonuçlarına göre, karlılık ve likidite bakımından katılım bankalarının, geleneksel bankalara göre daha iyi bir düzeyde olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Safiullah, 2010). Bir başka çalışmada, Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi Üyesi olan ülkelerde faaliyet gösteren katılım ve geleneksel bankalar, karlılık, likidite ve sermaye yapısı oranları yardımı ile analiz edilmiş, bu iki banka türü arasında istatistiki olarak anlamlı bir farka rastlanamamıştır (Loghod, 2010).

2011 yılında yapılan bir çalışmada, Pakistan’da faaliyette bulunan katılım ve geleneksel bankalar, likidite, karlılık ve varlık kalitesi bakımından karşılaştırılmış ve geleneksel bankaların, katılım bankalarına göre daha iyi bir düzeyde olduğu görülmüştür (Ashraf & Rehman, 2011). Bu yılda Pakistan’da yapılan bir diğer çalışmada ise, katılım bankaları ve geleneksel bankalar CAMEL analiz yöntemi ile karşılaştırılmıştır. Bulunan sonuçlara göre katılım bankaları likidite ve sermaye yeterliliği bakımından daha iyi bir düzeydeyken, geleneksel bankalar ise karlılık bakımından katılım bankalarının önüne geçmiştir (Jaffar & Manarvi, 2011). Endonezya’da yapılan çalışmada ise, katılım bankalarının karlılık ve gelirlerinin, geleneksel bankalara göre daha yüksek olduğu sonucu bulunurken (Viverita, 2011), Türkiye’de yapılan bir diğer çalışmada, Endonezya’da yapılan çalışmaya benzer sonuçlar bulunmuştur (Parlakkaya & Çürük, 2011). Bu yılda, Malezya’da yapılan bir

diğer çalışmada ise, katılım bankaları, geleneksel bankalara göre daha likitdir sonucu ortaya çıkmıştır (Ansari & Rehman, 2011).

2012 yılında yine Pakistan'da yapılan bir çalışmada, katılım bankalarının daha karlı (Usman & Khan, 2012), Körfez Arap ülkelerinde yapılan bir çalışmada, katılım bankalarının daha likit (Siraj & Pillai, 2012), yine Malezya'da yapılan bir çalışmada katılım bankalarının daha karlı ve likit (Ryu, Piao, & Doowoo, 2012), Pakistan'da yapılan çalışmada ise Malezya'daki çalışmanın tersine geleneksel bankaların daha karlı ve likit olduğu sonuçları ortaya çıkmıştır (Hanif, Tariq, Tahir, & Momeneen, 2012).

2013 yılında yapılan çalışmadan ortaya çıkan sonuçlara göre, geleneksel bankaların sermaye yeterliliğinin ve likiditelerinin katılım bankalarından daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür (Doğan, 2013).

2016 yılında yapılan bir diğer çalışma sonuçlarına göre ise, katılım bankalarının sermaye yeterlilikleri geleneksel bankalara oranla daha yüksekken, geleneksel bankalar, katılım bankalarına oranla daha karlıdır sonucu ortaya çıkmıştır (Rafiq, 2016).

Araştırmanın Veri Seti ve Yöntemi

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın yöntemi ve veri setine ilişkin bilgiler verilmiştir. Çalışmada geleneksel bankalar ve katılım bankaları CAMEL analizinde kullanılan rasyolar yardımı ile karşılaştırılmış, t-testi uygulanarak banka performansları arasında bir fark olup olmadığı incelenmiştir.

Veri Seti

Çalışmada kullanılan verilere Türkiye Bankalar Birliği ve Türkiye Katılım Bankaları Birliği'nin resmi internet sitelerinden ulaşılmıştır. Söz konusu veriler CAMEL analizinde kullanılan rasyolardır. Çalışmada 2010-2016 yılları arasında Türkiye'de faaliyet gösteren ve aktif büyüklüğü sıralamasında ilk 7 içinde bulunan mevduat bankaları ile 5 katılım bankası analiz edilmiştir. Çalışmada toplam 10 rasyo kullanılmış ve 840 adet gözlem yapılmıştır. Veriler, geleneksel ve katılım bankaları rasyolarının yıllar itibariyle ortalaması alınarak karşılaştırılmıştır.

Rasyolar

CAMEL, Amerika Birleşik Devletleri'nde denetçiler tarafından ortaya çıkarılan ve bankaların denetimi sırasında kullanılan bir derecelendirme modelidir (Sakarya, 2010). Günümüzde CAMEL uluslararası derecelendirme şirketleri

tarafından da bankaları değerlemede sıkça kullanılan bir yöntem olmuştur (Çelik , 2004). CAMEL İngilizce ilk harflerini aldığı 5 temel unsurdan oluşmaktadır. Bu 5 temel unsur şu şekildedir (Kaya, 2001);

C (Capital)	: Sermaye Yeterliliği
A (Asset Quality)	: Varlık Kalitesi
M (Management Adequacy):	Yönetim Etkinliği
E (Earnings)	: Kazanç (Karlılık)
L (Liquidity)	: Likidite

Sermaye Yeterliliği

Bu rasyo yoluyla bankaların sermaye yeterliliği ölçülmüştür. Sermaye yeterliliği rasyosu, bankaların finansal açıdan gücünü gösteren bir orandır. Çalışmada sermaye yeterlilik oranı (SYO);

SYO: Toplam Özkaynaklar / (Kredi + Piyasa + Operasyonel Riske Esas Tutar) olarak hesaplanmıştır.

Varlık Kalitesi

Bu rasyo yardımı ile bankaların varlık kalitesi incelenmiştir. Bankaların kredi riski, sahip olunan diğer varlıkların kalitesi ve yönetimin, kredi riskini tanımlama, izleme ve kontrol etme becerisi de bu rasyo yoluyla ölçülür (Kılıç & Fettahoğlu, 2005). Çalışmada varlık kalitesi (VK);

VK: 1) Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Aktifler
2) Takipteki Krediler (brüt) / Toplam Krediler ve Alacaklar olarak hesaplanmıştır.

Yönetim Etkinliği

Bu rasyo yoluyla bankaların yönetiminin etkinliği saptanmaya çalışılmıştır. Yönetimin riskleri tanımlama, onlarla başa çıkabilme, yasa ve yönetmeliklere uygun davranma yeteneği ile birlikte etkili bir yönetim gösterme becerisi ölçülmüştür (Sakarya, 2010). Çalışmada yönetim etkinliği (YE);

YE: 1) Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler ve Alacaklar
2) Faaliyet giderleri / Toplam Aktif olarak hesaplanmıştır.

Kazanç (Karlılık)

Bankaların karlılığı bu rasyo yardımı ile ölçülmüştür. Bu rasyo, karlılığı kalite ve sürdürülebilirlik yönünden de değerlendirme imkanı verir. Karlılık, her bir varlıktan ve özsermayeden elde edilen getiriyi göstermektedir. Çalışmada karlılık (K);

K: 1) Net Dönem Karı (Zararı) / Toplam Aktifler (ROA)

2) Net Dönem Karı (Zararı) / Özkaynaklar (ROE)

3) Sürdürülen Faaliyeler Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Toplam Aktifler olarak hesaplanmıştır.

Likidite

Bu rasyo yardımı ile bankaların likidite durumu incelenmiştir. Likidite rasyosu, bankaların kısa vadeli yükümlülükleri ve borçları karşılama gücünü gösterir. Çalışmada likidite (L);

L: Likit Aktifler / Toplam Aktifler

Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler olarak hesaplanmıştır.

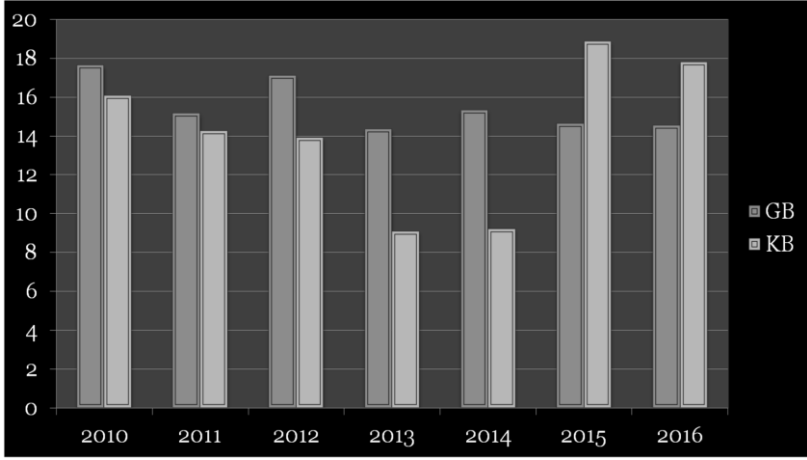
Yöntem

Çalışmada kullanılan rasyolar sayesinde elde edilen veriler, geleneksel bankalar ve katılım bankaları olmak üzere iki ayrı gruba ayrılarak, yıllar itibariyle, bankalar bazında gruplar arası ortalamaları alınmıştır. Her yıl için bulunan iki grubun ortalaması, t-testi yardımı ile karşılaştırılarak, gruplar arası anlamlı bir fark olup, olmadığına bakılmıştır. Ayrıca rasyolar, yıllar itibariyle, tanımlayıcı istatistikler sayesinde, yorumlanmış ve gruplar birbiri ile karşılaştırılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Çalışmada geleneksel bankalar GB, katılım bankaları ise KB şeklinde kısaltılmıştır. Kullanılan rasyolara ve uygulanan t-testlerine göre elde edilen sonuçlar şu şekildedir;

Sermaye Yeterliliği

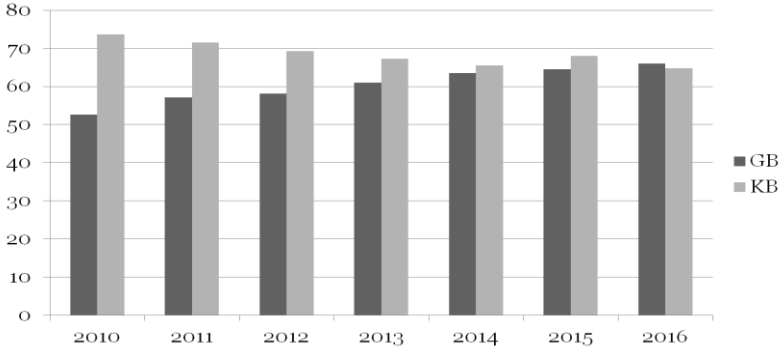

Şekil 1.Sermaye Yeterliliği Rasyoları (SYO)

Şekil-1’de de görüldüğü üzere 2015 yılına kadar olan süreçte, geleneksel bankaların sermaye yeterliliği, katılım bankalarına oranla daha iyi bir düzeydedir. Fakat 2015 ve 2016 yıllarında katılım bankaları, geleneksel bankaları geride bırakmıştır. Elde edilen verilere bakıldığında bu değişime 2015 ve 2016 yılında sisteme yeni giren 2 adet kamu katılım bankasının neden olduğu görülmüştür. Hem geleneksel, hem de katılım bankalarına topluca bakıldığında, bankaların sermaye yeterliliği konusunda herhangi bir sıkıntı yaşamadığı görülmektedir. Türkiye’de faaliyet gösteren bu 7 mevduat bankası ve 5 katılım bankası finansal açıdan sağlam gözükmektedir. T-testi sonuçlarına göre ise, sermaye yeterliliği bakımından bu iki grup arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu sonuca göre, Türkiye’de faaliyet gösteren geleneksel bankalar ve katılım bankaları, sermaye yeterliliği açısından birbirinden ayırt edilememektedir diyebiliriz.

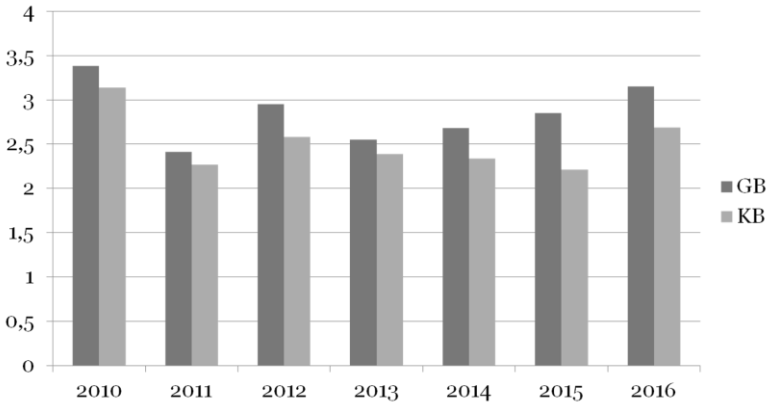
Varlık Kalitesi

Çalışmada bankaların varlık kalitesini ölçmek için 2 adet rasyo kullanılmıştır.

Şekil 2. Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Aktifler Rasyoları (VK1)

Şekil-2'deki oranlara bakıldığında, aktif içindeki toplam kredi ve alacakların katılım bankalarında daha fazla olduğu görülür. Bu da, katılım bankalarının geleneksel bankalara göre daha fazla kredi vermesinden kaynaklanmaktadır. T-testi sonuçlarına göre ise, bu iki grup arasında anlamlı bir farka rastlanmıştır. Bu sonuca göre, Türkiye'de faaliyet gösteren geleneksel bankalar ve katılım bankaları, bu rasyo açısından birbirinden ayırt edilebilmektedir diyebiliriz.

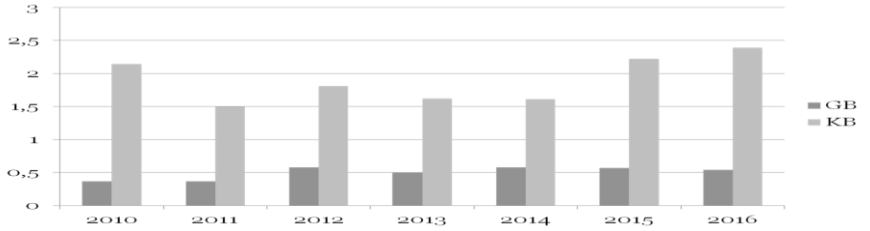
Şekil 3. Takipteki Krediler (brüt) / Toplam Krediler ve Alacaklar Rasyoları (VK2)

Bir önceki rasyoya göre katılım bankalarının geleneksel bankalara oranla daha fazla kredi verdiği sonucu çıkarken; bu rasyoda ise bu kredilerin geri dönüş oranının yeteri kadar iyi olmadığı görülmektedir. Şekil-3'teki oranlara bakıldığında geleneksel bankaların takipteki kredilerinin, katılım bankalarına göre daha düşük bir

düzeyde olduğu görülebilir. T-testi sonuçlarına göre ise, bu iki grup arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu sonuca göre, Türkiye’de faaliyet gösteren geleneksel bankalar ve katılım bankaları, bu rasyo açısından birbirinden ayırt edilememektedir diyebiliriz.

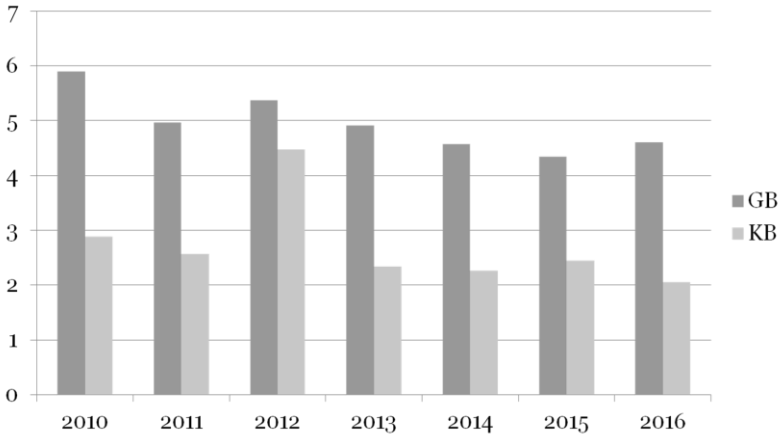
Yönetim Etkinliği

Çalışmada bankaların yönetim etkinliğini ölçmek için 2 adet rasyo kullanılmıştır.

Şekil 4. Takipteki Krediler (net) / Toplam Krediler ve Alacaklar Rasyoları (YE1)

Şekil-4’te, katılım bankalarında, takipteki kredilerin toplam krediler içindeki oranının geleneksel bankalara oranla çok yukarıda olduğu görülmektedir. Bu sonuçlardan yola çıkarak, geleneksel bankalarda yönetimin daha etkin olduğunu söylemek mümkündür.

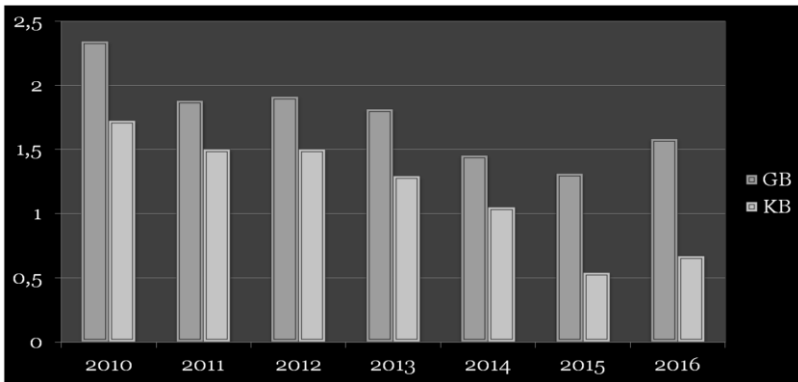
Şekil 5. Faaliyet giderleri / Toplam Aktif Rasyoları (YE2)

Bilindiği gibi geleneksel bankalarda faaliyet giderlerinin, büyük bir bölümünü faiz giderleri oluşturmaktadır. Şekil-5’te elde edilen bulgulara göre

geleneksel bankaların toplam aktif içerisindeki faaliyet giderleri payı, katılım bankalarına göre çok yüksek durumdadır. Bu da katılım bankalarının faizsiz bankacılık sistemini benimsemesiyle açıklanabilir. T-testi sonuçlarına göre ise, bu iki grup arasında yönetim etkinliği bakımından bulunan fark istatistiki olarak anlamlı çıkmıştır. Bu sonuca göre, Türkiye’de faaliyet gösteren geleneksel bankalar ve katılım bankaları, yönetim etkinliği açısından birbirinden ayırt edilebilmektedir diyebiliriz.

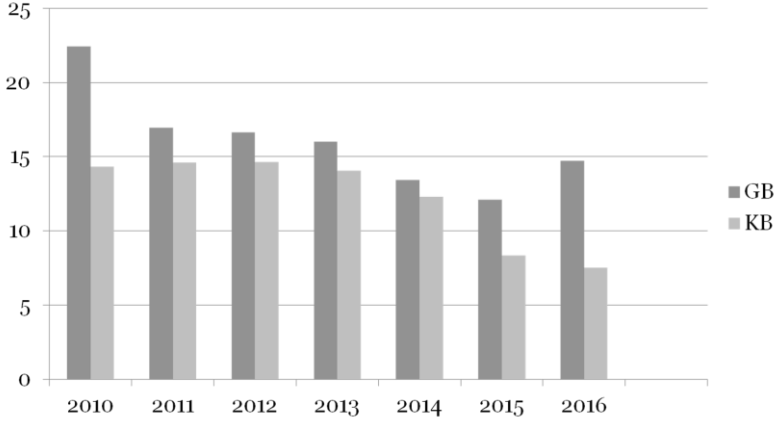
Kazanç (Karlılık)

Çalışmada bankaların karlılığını ölçmek için 3 adet rasyo kullanılmıştır.

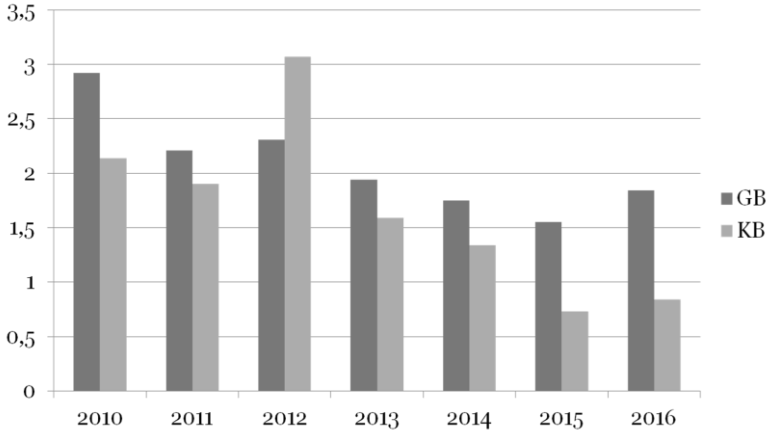
Şekil 6. Net Dönem Karı (Zararı) / Toplam Aktifler (ROA) Rasyoları (K1)

Tüm yıllar itibariyle geleneksel bankalar aktif karlılığı bakımında katılım bankalarına büyük bir üstünlük sağlamıştır (Şekil-6). Özkaynak karlılığına bakıldığında ise, 2010, 2015 ve 2016 yılları hariç, oranlar birbirine yakın düzeydedir (Şekil-7).

Şekil 7.Net Dönem Karı (Zararı) / Özkaynaklar (ROE) Rasyoları (K2)

T-testi sonuçlarına göre, bu iki grup arasında aktif ve özkaynak karlılığı bakımından bulunan fark istatistiki olarak anlamlı çıkmıştır. Bu sonuca göre, Türkiye’de faaliyet gösteren geleneksel bankalar ve katılım bankaları, aktif ve özkaynak karlılığı açısından birbirinden ayırt edilebilmektedir diyebiliriz.

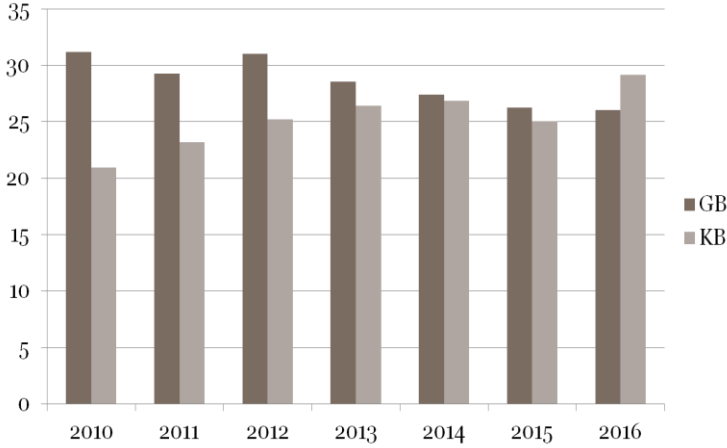

Şekil 8: Sürdürülen Faaliyeler Vergi Öncesi Kar (Zarar) / Toplam Aktifler Rasyoları (K3)

Bu rasyo açısından, t-testi sonuçlarına göre anlamlı bir fark bulunamamasına karşın, şekil-8’de de görüldüğü gibi geleneksel bankalar vergi öncesi kar bakımından da katılım bankalarının önündedir.

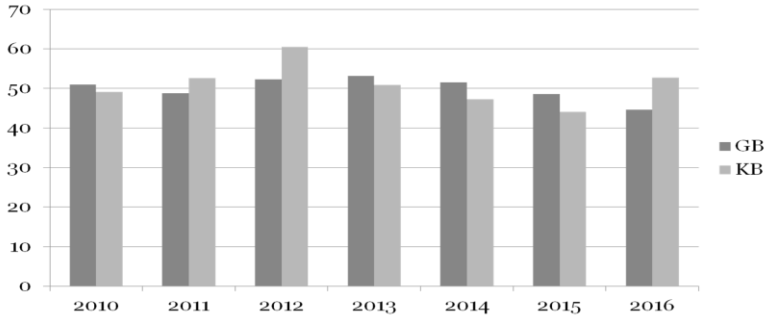
Likidite

Çalışmada bankaların likiditesini ölçmek için 2 adet rasyo kullanılmıştır

Şekil 9. Likit Aktifler / Toplam Aktifler Rasyoları (L1)

2016 yılı haricinde, geleneksel bankaların toplam aktifler içerisindeki likit varlıklarının oranı, katılım bankalarından daha yüksektir (Şekil-9). Elde edilen bulgulara göre, geleneksel bankaların, katılım bankalarına oranla, nakit ihtiyaçlarını veya beklenmedik mevduat çıkışlarını karşılayabilme gücü daha iyi bir düzeydedir diyebiliriz (Doğan, 2013). T-testi sonuçlarına göre ise, bu iki grup arasında anlamlı bir farka rastlanmıştır. Bu sonuca göre, Türkiye’de faaliyet gösteren geleneksel bankalar ve katılım bankaları, bu rasyo açısından birbirinden ayırt edilebilmektedir diyebiliriz.

Şekil 10. Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler Rasyoları (L2)

Şekil-10’a bakıldığında her iki banka türü açısından da likit varlıkların toplam aktifler içindeki oranı hemen hemen aynı düzeydedir diyebiliriz. Bu sonuçlara göre her iki banka türü de kısa vadeli yükümlülüklerini yerine getirme bakımından aynı düzeydedir. T-testi sonuçlarına göre ise, bu iki grup arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu sonuca göre, Türkiye’de faaliyet gösteren geleneksel bankalar ve katılım bankaları, bu rasyo açısından birbirinden ayırt edilememektedir diyebiliriz.

Çalışmada elde edilen t-testi sonuçları Tablo-1’de toplu olarak gösterilmiştir.

Tablo 1

T-testi Sonuçları

Değişkenler	Anlamlılık düzeyi(p=sig)	Anlamlı fark
SYO	0.406	Yok
VK1	0.001	Var
VK2	0.056	Yok
YE1	0.000	Var
YE2	0.000	Var
K1	0.021	Var
K2	0.045	Var
K3	0.265	Yok
L1	0.026	Var
L2	0.754	Yok

Sonuç ve Genel Değerlendirme

Bu çalışmada, CAMEL derecelendirme modeli yardımı ile Türkiye’de faaliyet gösteren geleneksel ve katılım bankalarının 2010-2016 yılları arasında, karşılaştırmalı bir analizi yapılmış, elde edilen verilere t-testi uygulanarak Türkiye’de faaliyet gösteren geleneksel ve katılım bankalarının birbirinden ayırt edilip, edilemediği araştırılmıştır.

Çalışmada ortaya çıkan sonuçlara göre, sermaye yeterliliği bakımından her iki banka türü de farklılık göstermemiştir. Geleneksel bankaların sermaye yeterliliği, katılım bankalarından daha iyi durumda gözükse de, katılım bankalarının da sermaye yeterliliği iyi durumdadır. Kullandırılan kredilerin toplam aktifler içerisindeki payı, katılım bankalarında daha yüksek bir düzeyde olmasında rağmen, bu kredilerin geri dönüş oranı, katılım bankalarında daha düşük düzeyde kalmıştır. Bu da katılım bankalarında yönetimin etkinliğinin, geleneksel bankalara oranla daha düşük bir düzeyde olduğunu gösterebilir. Geleneksel bankalarda faaliyet giderleri katılım bankalarına göre çok daha fazladır. Faaliyet giderlerinin büyük bir bölümünü faiz

giderlerinin oluşturduğunu düşünürsek, bu gayet beklenen bir durumdur diyebiliriz. Çalışmada ortaya çıkan sonuçlara göre, geleneksel bankaların karlılığı, katılım bankalarından daha yüksektir. Bu iki banka türü karlılık bakımından bir birinden ayırt edilebilmektedir. Likidite açısından yapılan karşılaştırmaya göre ise, her ne kadar geleneksel bankaların toplam aktif içerisindeki likit varlıklarının oranı, katılım bankalarına göre daha iyi durumda gözükse de, her iki banka türünün de nakit ihtiyaçlarını ve beklenmedik mevduat çıkışlarını karşılayabilme gücü iyi durumda olup kısa vadeli yükümlülüklerini yerine getirmeleri açısından bir problem görülmemektedir. Çalışmada ortaya çıkan sonuçları maddeler halinde kısaca özetleyecek olursak;

- Geleneksel bankalar sermaye yeterliliği oranına göre, katılım bankalarından daha iyi performans göstermişlerdir.
- Katılım bankalarının varlık kalitesi, geleneksel bankalara göre daha iyidir.
- Geleneksel bankalarda yönetimin etkinliği, katılım bankalarına göre daha fazladır.
- Geleneksel bankaların karlılığı, katılım bankalarına göre daha yüksektir.
- Geleneksel bankaların likiditesi, katılım bankalarına göre daha yüksektir.

Çalışmanın sonuçlarına göre, genel olarak geleneksel bankaların performansı katılım bankalarına göre, daha iyi bir düzeyde çıkmıştır. Ancak ülkemizde katılım bankacılığı daha yeni gelişmekte olan bir süreçtedir. Katılım bankacılığı; geleneksel bankaların alternatifi olma, geleneksel bankaları tamamlayıcı özelliği olma ve finansal sisteme girmeyen fonların sisteme kazandırma yönünden son derece önemlidir. Bu bakımdan ülkemizdeki katılım bankacılığını geliştirici birtakım tedbirler alınmalı, düzenlemeler yapılmalıdır

Bu çalışmanın kısıtları, 10 finansal oran kullanılması, temsil düzeyi sorunu yaratmaması için sadece 7 adet geleneksel bankanın 5 adet katılım bankasıyla karşılaştırılması, 2010-2016 arası yılların verilerini içermesi, 2 adet katılım bankasını ise, yeni kuruldukları için, birinin 2015-2016, birinin ise sadece 2016 yıllarındaki verilerinin kullanılmasıdır. Gelecek yıllarda katılım bankalarının sayısının artması ve bankacılık sektörü içerisindeki payının büyümesi ile birlikte, daha fazla sayıda katılım ve geleneksel banka birbirleriyle karşılaştırılarak, daha fazla finansal oran çalışmaya dahil edilerek ve konjonktürel dalgalanmaların analize etkisinin azaltılması bakımından daha geniş bir dönem araştırılarak bu çalışma genişletilebilir.

KAYNAKLAR

- Ansari, S., & Rehman, A. (2011). Financial Performance of Islamic and Conventional Banks in Pakistan: A Comparative Study. *8th International Conference on Islamic Economics and Finance*. 11 01, 2017 tarihinde <http://www.iefpedia.com/english/wp-content/uploads/2012/01/Sanaullah.Ansari.pdf> adresinden alındı
- Ashraf, M. M., & Rehman, Z. (2011). The Performance Analysis of Islamic nd Conventional Banks: The Pakistan’s Perspective. *Journal of Money Investment and Banking*(2), 99-113.
- Çelik , P. (2004). *Bankaların Risk Derecelendirmesi*. TCMB Uzmanlık Alan Tezi, Ankara.

- Doğan, M. (2013, Nisan). Katılım ve Geleneksel Bankaların Finansal Performanslarının Karşılaştırılması: Türkiye Örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 175-188.
- Er, B., & Uysal, M. (2012). Türkiye'deki Ticari Bankalar ve Katılım Bankalarının Karşılaştırmalı Etkinli Analizi: 2005-2010 Dönemi Değerlendirmesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 26(3-4), 365-387.
- Hanif, M., Tariq, M., Tahir, A., & Momeneen, W. (2012). Comparative Performance Study of Conventional and Islamic Banking in Pakistan. *International Research Journal of Finance and Economics*(83), 62-72.
- Iqbal, M. (2001). Islamic and Conventional Banking In The Nineties: A Comparative Study. *Islamic Economic Studies*, 8(2).
- Jaffar, M., & Manarvi, I. (2011). Performans Comparison of Islamic and Conventional Banks in Pakistan. *Global Journal of Management and Business Research*, 11(1).
- Johnes, J., Izzeldin, M., & Pappas, V. (2009). *The Efficiency of Islamic and Conventional Banks in the Gulf Cooperation Council Countries: An Analysis Using Financial Ratio and Data Envelopment Analysis*. Lancaster University Management School Working Paper .
- Kader, J., & Anju, K. (2007). Comparative Financial Performance of Islamic vis-a-vis Conventiaonal Banks in the UAE. *Annual Student Research Symposium*. UAE University.
- Kaya, Y. (2001). *Türk Bankacılık Sektöründe CAMELS Analizi*. BDDK Mali Sektör Politikaları Dairesi Çalışma Raporu, 6, Ankara.
- Kılıç, Ç., & Fettahoğlu, A. (2005). Türk Bankacılık Sektörünün CAMELS Analizi ile Değerlendirilmesi. 9. *Ulusal Finans Sempozyumu*, (s. 89-128). Nevşehir.

- Loghod, H. A. (2010). *Do Islamic Banks Perform Better Than Conventional Banks? Evidence from Gulf Cooperation Council Countries*. Working Paper Series. 11 01, 2017 tarihinde <http://www.arap-api.org/jodep/products/delivery/wps1011.pdf> adresinden alındı
- Moin, M. (2008). *Performance of Islamic Banking and Conventional Banking in Pakistan: A Comparative Study*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, University of Skövde.
- Parlakkaya, R., & Çürük, S. A. (2011). Finansal Rasyoların Katılım Bankaları ve Geleneksel Bankalar Arasında Bir Tasnif Aracı Olarak Kullanımı: Türkiye Örneği. *Ege Akademik Bakış*, 11(3), 397-405.
- Rafiq, I. (2016). Determining Bank Performance Using CAMEL Rating: A Comparative Study on Selected Islamic and Conventional Banks in Bangladesh. *Asian Business Review*, 6(3).
- Ryu, K., Piao, S., & Doowoo, N. (2012). A Comparative Study Between the Islamic and Conventional Banking Systems and Its Implications. *Scholarly Journal of Business Administration*, 2(5), 48-54.
- Safiullah, M. (2010). Superiority of Conventional Banks and Islamic Banks of Bangladesh. *International Journal of Economics and Finance*, 2(3), 199-207.
- Sakarya, Ş. (2010). CAMELS Derecelendirme Sistemine Göre İMKB'deki Yerli ve Yabancı Sermayeli Bankaların Karşılaştırmalı Analizi. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*(Prof. Dr. Alaeddin Yavaşca Özel Sayısı), 7-21.
- Samad, A. (2004). Performance of Interest-Free Islamic Banks vis-a-vis Interest-Based Conventional Banks of Bahrain. *IIUM Journal of Economics and Management*, 12(2), 1-15.

Siraj, K., & Pillai, P. (2012). Comparative Study on Performance of Islamic Banks and Conventional Banks in GCC Region. *Journal of Applied Finance and Banking*, 2(3), 123-161.

Usman, A., & Khan, M. (2012). Evaluating the Financial Performance of Islamic and Conventional Banks of Pakistan: A Comparative Analysis. *International Journal of Business and Social Science*, 3, 253-257.

Viverita, V. (2011). Performance Analysis of Indonesian Islamic and Conventional Banks. *2nd Conference on Foundation of Islamic Finance*. Malezya. 11 01, 2017 tarihinde https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1868938 adresinden alındı